Ruby Eckmeyer zwaait af als secretaris-generaal NUC-Antillen

Unesco, katalysator voor intellectuele samenwerking

Met gemengde gevoelens kijkt ze terug op de laatste drie jaar van haar functie als secretaris-generaal van Unesco-Antillen. De 'donkere tunnel' waarin ze liep, zegt ze per 1 november vaarwel. Een gesprek met Ruby Figaroa-Eckmeyer over intellectuele netwerken, het belang van capacity building en de noodzaak tot adequate inrichting van de organisatie.

door Caroline Mauricia

Veel mensen weten waarschijnlijk niet, dat er op Curaçao een secretariaat gevestigd is van de Nationale Unesco Commissie van de Nederlandse Antillen (NUC-Antillen). En minder nog wellicht weten wat NUC-Antillen precies doet. Dat imago van relatieve onbekendheid bij het grote publiek klopt wel, beaamt Ruby Figaroa-Eckmeyer, die de afgelopen vijf jaar secretaris-generaal was van het NUC. "Hoofddoelgroep van Unesco is het intellectuele professionele veld. Via deze doelgroep moet het algemene publiek worden bereikt. Wij van het secretariaat zijn eigenlijk een doorgeefluik, waardoor de doelgroepen van onze doelgroep niet direct met Unesco in contact komen en dus misschien niet eens weten dat wij er zijn."

De Unesco (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) is een gespecialiseerde instantie van de Verenigde Naties, voor internationale samenwerking op het gebied van onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie. Directe aanleiding tot de oprichting ervan was de Tweede Wereldoorlog. Bij de totstandkoming van Unesco op 16 november 1945 kreeg het de doelstelling mee om vrede en zekerheid te bevorderen door internationale samenwerking. De Unesco is een katalysator voor intellectuele samenwerking, een wereldwijd intellectueel platform voor het uitwisselen van kennis, ideeën en voor de ontwikkeling van een internationaal netwerk. Doelstellingen die vaag klinken, maar die concrete vorm (kunnen) krijgen in lokale, regionale of internationale projecten en 'capacity building' activiteiten.

Ruby: "De Nederlandse Antillen zijn vanaf 26 oktober 1983 geassocieerd lid van de Unesco. Alleen onafhankelijke landen kunnen volledig lid worden, dus geen organisaties. De Antillen ressorteren onder Nederland, maar hebben alle rechten en plichten – zoals het betalen van de jaarlijkse contributie. Het enige verschil is dat je als geassocieerd lid geen stemrecht hebt in de executive board. Eenmaal aangesloten bij de Unesco, moet je aan bepaalde voorwaarden voldoen. Vanuit de overheid betekent dit, dat een verantwoordelijke minister aangewezen wordt. Bij ons is dat, zoals bij meer landen, de minister van Onderwijs. Verder moet je een nationale commissie oprichten, die een secretariaat ter beschikking heeft, waarvan een secretaris-generaal aan het hoofd staat." Aruba heeft een eigen geassocieerd lidmaatschap, met een eigen nationale commissie.

In 1995 werd de Antilliaanse nationale commissie, NUC-Antillen, geïnstalleerd. Deze bestaat uit een voorzitter (de minister van Onderwijs en Cultuur), een vice-voorzitter (directeur van de Directie Onderwijs, Sport en Cultuur), één vertegenwoordiger van elk eiland en een vertegenwoordiging van de Directie Buitenlandse Betrekkingen. De secretaris-generaal fungeert als liaison tussen het hoofdkwartier van de Unesco en de Nationale Commissie. Dit betekent dat het secretariaat zelf geen rechtstreeks contact heeft met het veld en de non-gouvernementele organisaties (ngo's) die daarin werken. Dat gebeurt vanuit de lokale NUC-vertegenwoordigers op elk eiland.

PROJECTEN

Hoewel de Unesco geen financieringsinstelling is, wordt op bescheiden schaal subsidie gegeven, op basis van een tweejaarlijkse begroting, voor projecten die 'bedoeld zijn om bij te dragen tot een beter begrip van de volkeren van de wereld via onderwijs, cultuur, wetenschap en communicatie'. Nobele doeleinden, gebaseerd op de preambule van de Unesco-statuten: 'Aangezien oorlogen in de menselijke geest ontstaan, is het in de menselijke geest dat men de verdedigingswerken van de vrede moet opbouwen.'

Elk Unesco-lid kan per begrotingsperiode maximaal twaalf projecten indienen. "Dat geldt zowel voor Japan als voor de Nederlandse Antillen, dus ongeacht grootte of aantal inwoners", benadrukt Ruby. Voor de Antillen, met vijf eilanden, is een verdeling gemaakt waarbij elk eiland twee projecten kan indienen. De lijst met projecten wordt door Unesco geacht naar prioriteit gerangschikt te zijn. Daar wordt in de Antillen rekening mee gehouden, in de zin dat de topvijf een project van elk eiland bevat, met de hoop dat zodoende minstens een project per eiland gerealiseerd kan worden. Vanuit het secretariaat van de NUC-Antillen worden daarnaast ook twee projecten met een nationaal karakter ingediend. Beoordeling van de projectdossiers en toekenning van financiering geschiedt op het hoofdkwartier van de Unesco in Parijs, waarbij voor elk nationaal project maximaal 26.000 dollar en voor elk sub-regionaal, regionale en internationale projecten maximaal 35.000 dollar kan worden toegekend.

Van de twaalf projecten worden er gemiddeld zes tot zeven goedgekeurd. Ruby: "Het gaat bij ons dan bijvoorbeeld om de onlangs gehouden conferentie International Creole Languages, een internationaal project georganiseerd door de FPI (Fundashon pa Planifikashon di Idioma) en de foto-expositie van Naspa wat een regionaal project was. Op lokaal niveau is er nu een Transatlantic Slave Trade (TST) project van een school op St. Maarten, die via internet discussies voert met andere scholieren van andere in de slavenhandel betrokken landen."

Een project waar Ruby zelf met veel voldoening op terugblikt is CaribArt, een in 1993 gehouden kunstexpositie met deelnemers uit 32 landen, die zij als toenmalige projectcoördinator heeft helpen tot stand brengen. "CaribArt is het grootste project ooit door de Nederlandse Antillen in Unesco-verband georganiseerd. Het had meer impact dan we hadden voorzien of verwacht, regionaal en internationaal. Uit deze expositie werd duidelijk dat de eilanden in het Caribisch gebied over het algemeen wel bekend zijn met de kunst van de 'moederlanden', zoals Nederland en Frankrijk, maar elkaars werk niet kenden. CaribArt heeft dat doorbroken. Door CaribArt kwamen velen in aanraking met de biënnale van Havana en van Sao Paolo, welke laatste in feite een directe resultante is van CaribArt. En we hadden natuurlijk nooit kunnen vermoeden, toen we met dit project begonnen, dat dit het effect zou kunnen zijn."

Andere grote, succesvolle projecten die zij noemt: de tolerantiecampagne in 1995 en de vredescampagne van 2000, die meer op nationaal niveau waren gericht.

"Maar wij hebben meer belangrijke resultaten geboekt. De Unesco heeft een organisatie die ICOM heet, International Council of Museums, die als een van de regels heeft, dat geassocieerde leden geen eigen nationale museum-commissie kunnen hebben. De Nederlandse Antillen zijn als eerste begonnen brieven hierover te sturen naar ICOM, erop wijzend dat ook deze organisatie de Unesco-grondregel dient toe te passen dat leden en geassocieerde leden dezelfde rechten en plichten hebben. En bij de ICOM-vergadering van deze maand is nu een wijziging in de statuten voor associated members op de agenda opgevoerd. Als dat lukt, dan is het in feite grotendeels onze verdienste, maar niemand die dat weet. Het grote voordeel van een dergelijke wijziging zou zijn, dat Antilliaanse musea rechtstreeks contact met ICOM kunnen onderhouden, in plaats van zoals nu via de Nederlandse commissie. Bij de honderden musea die Nederland zelf heeft vallen wij gewoon in het niet."

Doelgroep van Unesco zijn intellectuelen: vakdeskundigen, wetenschappers en docenten bijvoorbeeld, die 'de massa', het algemene publiek, moeten zien te bereiken. Daardoor is het vooral voor de kleinere eilanden soms niet mogelijk om mee te doen aan conferenties, omdat die deze expertise niet of niet voldoende in huis hebben. Wat vaak betekent, dat er (weer) iemand van Curaçao afgevaardigd moet worden. "We hebben wel gestreefd naar zoveel mogelijk verspreiding over de eilanden, sinds de oprichting van de NUC in 1995", vertelt Ruby. "En ik moet zeggen dat het aardig gelukt is. Bijvoorbeeld door de eerder genoemde verdeling van twee projecten per eiland. Dat klinkt inderdaad weinig, maar ja, het is een gevolg van onze staatkundige constellatie."

De secretaris-generaal onderstreept daarom het belang van capacity building: deskundigheidsbevordering door opleiding en uitwisseling van kennis en ervaring. Zij toont overzichten van personen die sinds 2000 deelgenomen hebben aan conferenties, projecten en opleidingen, geheel op kosten van de Unesco. "Kijk, in 2003 heeft Leon Pors van Carmabi een workshop in Dominica gevolgd over Sandwatch, een project voor scholieren over het behoud van het leven in de Caribische Zee. Na terugkeer coördineerde hij gerelateerde projecten voor de scholen in de Nederlandse Antillen. Het gebeurt ook dat Unesco deskundigen naar ons toe stuurt. Zo is in 2002 Carmen Negrin directeur van het World Heritage Centrum, naar Curaçao gekomen in het kader van de voorbereidingen voor Werelderfgoed-nominaties." Ook het eigen personeel wordt getraind. In de eigen organisatie constateert ze met spijt dat de posten van coördinator voor Onderwijs en Cultuur, in de ogen van Unesco de belangrijkste aandachtsgebieden, al een tijdje vacant zijn. "Het is de overheid die voor deze benoemingen moet zorgen, conform de vereisten van Unesco: je wordt lid als land en als land moet je zorgen voor de invulling van het secretariaat."

De belemmeringen voor een goed functioneren van de NUC vormen een belangrijke reden tot Ruby's besluit om de UNESCO te verruilen voor een baan op haar geboorte-eiland Aruba. Een andere structuur voor de NUC bijvoorbeeld, zou zeker helpen. Daartoe stelde ze al in augustus 2002 een voorstel op, dat nog steeds 'in overweging' is bij de overheid. De nieuwe structuur zou onder andere volledige bezetting van personeel bij het NUC-secretariaat vergen. Uitbreiding van het personeel is verdedigbaar conform de richtlijnen van UNESCO voor de lidstaten, aldus de secretaris generaal. "Onze geschiedenis laat zien, dat de jaren waarin wij met personeelstekort kampten, het aantal goedgekeurde projecten terugliep. Als je niet genoeg capaciteit hebt, reflecteert dat meteen in de output. Voordat de NUC in 1995 geïnstalleerd werd, kreeg de Antillen een subsidiebedrag van 49.000 dollar; voor het jaar '98-'99 was dat al 60.000 dollar. En in 2000-2001, toen we een volledig secretariaat hadden, was dit bedrag al gegroeid tot 143.150 dollar. Daarna is het weer gedaald naar 106.000 dollar, evenredig aan de personele bezetting. Vorig jaar was het secretariaat op een gegeven moment gekrompen tot twee personen, en meteen zie je dat het aantal goedgekeurde projecten terugliep tot drie, voor een totaal bedrag van 63.000 dollar." Voor Ruby is het overduidelijk dat als er geen aandacht is voor de structuur en bezetting van de organisatie, er ook minder resultaat te zien zal zijn. Daarom ook, dat ze hamert op het vervullen van de vacatures en het liefst implementeren van een nieuwe werkstructuur.

"Wij hebben actie gevraagd van de minister, maar deze kwestie heeft kennelijk geen prioriteit. Onderwijs is een core business van Unesco, maar wij moeten al jaren opereren zonder een coördinator voor dat vakgebied. Wij betalen als land wel het lidmaatschap van 800 dollar per jaar, maar halen niet de voordelen eruit."

Bovendien is de rechtspositie van de secretaris-generaal slecht of in feite helemaal niet geregeld. Toen in januari 2002 de Nieuwe Overheid in werking trad, kreeg het NUC-secretariaat geen positie toegewezen in de nieuwe structuur. "We zijn geen afdeling, noch een secretariaat. Ik ben de enige medewerker van het Departement van Onderwijs die nog steeds geen plaatsingsbewijs heeft."

Een andere factor die mee heeft gewogen in Ruby's besluit om de Unesco vaarwel te zeggen, is de onduidelijkheid rond frauduleuze handelingen met geld van het CaribArt-project. Hoewel zij al in 2002 aangaf dat er onregelmatigheden waren, met name niet-geautoriseerde opnames van tamelijk grote geldbedragen – tot een totaal van 100.000 gulden – werd het een slepende kwestie. Ze klopte bij verschillende personen aan, zonder het gewenste resultaat. Erger zelfs, op een gegeven moment was de verdenking tegen haar zelf gericht. Dit was de periode dat zij in een 'donkere tunnel' liep waar het alsmaar donkerder werd, zoals ze het verwoordde in haar afscheidsrede eerder deze maand in landhuis Bloemhof. De ironie van het verhaal is dat er pas iemand kwam die het licht ontstak, toen Ruby al besloten had op te stappen. Met het aantreden van de nieuwe directeur van het Directoraat Onderwijs, Sonja Westerveld, lijkt een frisse wind te gaan waaien bij deze overheidsdienst. Zij ondernam in ieder geval, eenmaal op de hoogte gesteld, direct actie om de ongeoorloofde geldopnames tot stoppen te brengen. Dat de zaak bovendien in de publiciteit is gekomen (zie Amigoe dd 2 september 2004) heeft een zuiverende werking gehad voor Ruby.

Spijt van haar beslissing heeft ze niet, hoewel ze graag had gezien dat het anders was gelopen. Het waren dertien jaren met veel variatie, enthousiasme en de voldoening van bijna direct zichtbare output. "Je ziet gelijk resultaat, en vaak van een verreikende aard. Je inspanningen leveren een instant spin off. Als een aantal kunstenaars bijvoorbeeld kan deelnemen aan een biënnale, en ze komen terug, dan is wat zij meenemen aan ervaring en contacten van een grotere omvang dan wat ik gedaan heb aan coördinatie voor hun deelname."

Het gezin verruilt Curaçao voor Aruba, waar Ruby de minister van Cultuur gaat bijstaan in het opzetten van een cultuurbeleid – waarvoor ze weer nauw met Unesco zal gaan samenwerken.

Voor de vrijkomende functie van secretaris-generaal zal een open sollicitatieprocedure worden opgezet.

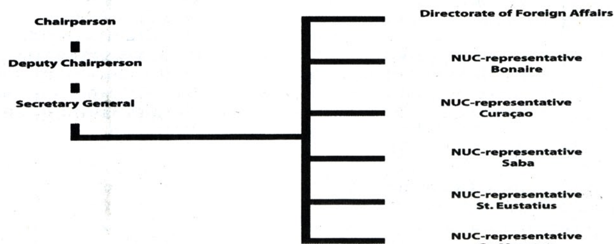
Het secretariaat van Unesco is gehuisvest bij de Directie Onderwijs, Sport en Cultuur in het APNA-gebouw aan de Schouwburgweg. E-mail: unesco-neth.ant@curinfo.an Telefoon: 434-3734. *web-site: www.unesconethant.org*

Ruby Eckmeyer (links) geeft een lampje aan Marva Browne, toen eerder deze maand in landhuis Bloemhof een officieel afscheid werd gehouden.

Foto: Gerry Raphaela.

Organisational Chart of the Netherlands Antilles National Commission for UNESCO

Organisational Chart of the NUC-Secretariat

